

עין משפט‏ **נר מצוה**

ל א מיי' פ"ב מהלכות עירובין הלכה יא סגמ עשין א תושע"ע א"ח סימן שפ סעף ז:

לא ב מיי' שס: **ק**ב ב מיי' ותושע"ע שס: **ל**ג ד ה מיי' שס הלכה יד ותושע"ע שס סעף יז:

‏‏

רב ניסים גאון

ואלא כ"ר עקיבה דאמר רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה. דבריו ר' עקיבה בסוף זה הפרק.

‏‏

רבינו חננאל

אלמא איתא כמים אין אי לא לא. אמר רבי אלעאי בגי' דברים אדם ניכר, ככוס, בשעה שמתגבר עליו יינו אם יוכל לכבוש. כשמתעשר אם דענו וזה עליו. ככסו, אם מושל ככסו לבבתי הסיתו. ואמר לה אף בשוחק. אמר רב יהודה אמר רב ישראל גויי בפנימית ישראל בגי' חנינאל. אוקימנא בשעריב הפנימית עם החיצונה, ואסרום ר' ור' חייא כ"ר אליעזר [בן יעקב] דאמר אין אוסר עד שיהו שני ישראלים אוסרין זה על זה, וכיון דעירבו הייחן להו הפנימית והחיצונה כחדא, ואינון ישראלים וחד גוי, וכי עקיבא דאמר רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה. בעי מיניה ר' אליעזר מרב, ישראל וגוי בחיצונה וישראל בפנימית מהו. משחכח [דירין] בודי גוי כהאי גוונא אי לא, מהו דתימא התם הוא דישראל וגוי בפנימית איפשר דדיא, דאמי' גוי מירתת למקטליה לישראל, סבר אי אמרוין לי ישראל דהוא בהדין הכין הוא, דישראל לא יאכלי' ויכין דלא מירתת קטילי לה, הילכך משום הא לא דאיר ישראל בהדיה, ואי דאיר ישראל בהדיה לא חיישין. אי דילמא הכא נמי מירתת, סבר דילמא כד קטילנא ליה נפיק מן הפנימית ומשכח ליה בדי. א"ל תן לחכם ויחכם עוד. כלומר זו כמו זו ושתיין אסורות. ריש לקיש ותלמידיה דר' חנינא איקלעו לההוא פוגדק דלא חושדו, ויחכם דר' (התם) [הוה] משכיר כו'. פי' ההוא פוגדק הוה משכיר מצי מסליק לכל מן דהוה דאיר בההוא פוגדק, מיהו השתא לא סלקיה, מהו דתימא כיון דמצי מסליק להו אגרינן מן המשכיר ורשותיה סלקיה לא. או דילמא כיון דלא לקיש נשכור ולבשגניע אצל רבותינו שבדרום נשאל. אייתו שיילוהו לר' אפס אמר להו יפה עשיתם ששכרתם. וכן ר' חמא ב"ר יוסף ר' חייא בר אבהו ר' יוסף ר' חילל אומרים אפילו משתחשן, אף שוכר בשבת שרי. אמר להו רבי חמא נשכור, סמכו על דבריו ושכרו, ואותו ושייליהו לרבי יוחנן ואמר להו מה ביטול רשות ואפילו

סה:

התם מעמא מאי משום דשביח דדייר. וא"ת כיון דשכיח אס' כן פנימי במקומו אמאי מותר דע"כ לא שרי ראצ"י יחיד במקום נכרי אלא משום דלא שכיח דדייר וי"ל כיון דרוב פעמים חד לא שכיח לא פלוג רבנן

קמיבעיא ליה אצל הכא אמינא כו' נהי דלא שכיח מ"מ ליתסר דלא פלוג רבנן בכל תרי במקום נכרי וי"ל דלחומרא לא אמר דלא פלוג: **ריש** לקיש ותלמידיו ר' חנינא.

כאן מוכיח כדברי ר"ת דר"ל גברא רבה הוה קודם שצא לפני רבי יוחנן דהאי עובדא הוה סמוך לפטירתו של רבי כיון דשיליה לרבי אפס דר' אפס לא חיה אחר רבי אלא שתי שנים ומחצה כדאימא בכתובות כסוף הנושא (דף קג:) וכן משמע צפ' דצע"י (בימות מו.) גבי שמעתא דקהל גריס אקרי קהל **א**: **אי****קלעו** **ל**ההוא פוגדק. פי' בקונטרס והיו יראין שמה יצא נכרי בשבת רוצה לומר דאס' לא היה צא לא היה אוסר והיינו כרבי יהודה דתנן בפרק כילד משתתפין (לקמן דף פו.) המניח ציתו והלך לשבות בעיר אחרת אחד ישראל ואחד נכרי אוסר **ו**) רבי יהודה אומר אינו אוסר כו' ואע"ג דפסקינן לעיל בפרק מי שהזיזוהו (דף מו.) דהלכה כר"ס דאמר אפילו הניח את ציתו והלך לשבות אלל צמו באותה העיר אינו אוסר לא כה ר"ס להחמיר בנכרי יותר מרבי יהודה אלא לגמרי צא להקל ולהתיר צישראל טפי מרבי יהודה דלפלי בציאתה העיר שני שגבר הסתם מדעתו ועוד דקיימא לן כדברי המיקל בעירוב ואע"ג דרבי יוחנן לית ליה **א**) דלגמרי קאמר הנהו כללי דפרק מי שהזיזוהו (שס דף מו:) דר' יהודה ור"ס הלכה כרבי יהודה אפי' בעירוב מדדעי למידק דרב לית ליה הני כללי מדאשכחנא דפסקי' כר"ס צהיאי דעירוב מ"מ קיימא לן כרבי ואשע' כן לוי לגבי ר' יוחנן דקאמר הלכה כדברי המיקל בעירוב כמו שרגיל ר"ת לדקדק ממגילה פרק בתרא (דף מ.) גבי ואת **ו**) הית הגדול שרק צאש **א**:

דלא הוה שוכר. לא היה שס אפי' אחד מצני ציתו דהא חמרינן לקמן **א**) דשוכר אפי' משכירו ולקישו ואשתו נמי אס' היתה שס היתה יכולה להשכיר **א** כדמשמע לקמן **א**) גבי ההוא טורחנא:

דאתא נכרי בשבתא. פירש בקונטרס ומאתמוול לא הוו מנא לאיערוצי דיורין מישראל דהוו ציה משום דנכרי אסר עלייהו אע"ג דליתיה ודכריו תמוהים שפירש סוגיא זו דלא כהלכתא דקיימא לן דאין נכרי אוסר אלא היכא דאיתיה כדפירשתי לעיל [ד"ה איקלעון] וכדפי'

נמי בקונט' צהיאי עובדא דלעיל וצפי' רש"י אחרים מלאמי דמאתמוול שפיר מנא לאיערוצי דיורין דישראל דהוו ציה משום דנכרי לא אסר עלייהו היכא דליתיה אמרו מהו למיגר מיניה והדר נצטל רשותא לגבי דחד דההוא יחא מותר להזיזא עד כאן לשון הקונטרס והדין עמו שפירש דבעי ציטול אחר שכירות כדמוכח כולה שמעתא דצעי תרמי שכירות וציטול ואף על גב דמשכירי אמר שוכר דמי מה מערב מבועוד יום אף שוכר מבועוד יום או דילמא שוכר כמבטל רשות דמי מה מבטל רשות ואפילו בשבת אף שוכר ואפילו בשבת רבי חנינא בר יוסף אמר נשכור ור' אסי אמר לא נשכור אמר להו ר' חייא בר אבא נסמוך על דברי זקן ונשכור אתו שיילו ליה לרבי יוחנן אמר להן

הדר פרק ששי עירובין

אס נשפך צניסו **כמים**. הוי צכלל צרכה ואי לא לא: **אדם ניכר**. אס הגון הוא: **נכוסו**. אס דעתו מיושבת עליו ציינו: **צניסו**. כשנושא ונותן עם צני אדם אס באמונה הוא עושה: **נצעסו**. שאינו קפדן יותר מדאי: ישראל ונכרי **צפנימית**. שתי חצירות זו לפנים מזו והיה לו לצן פנימית

דריסת הרגל על צן חיצונה: **ואסר**. צחילונו עד שיסכיר: **צשיליה פירקיה**. לאחר שסיים הדרשה: **כר"מ**. דלא צעי שני ישראלים אוסרין זה על זה: **כרגיש רבה רישא**. הודה לדכריו: **למה לי ישראל צחילונו**. דבעינן שני ישראלים: **פנימי במקומו**. צחצר הפנימית: **מהו**. להזיזא מצינו לחצר: **אמר להם מוסר**. אלמא לא אסר אלא צחילונו שרשות שני ישראלים שולטת בה: **אופרים** **זו על זו**. והני לאו אוסרין זו על זו ינאבו דהא אמרי רבנן צשיליה פירקין [ע"ה]. רגל המותרת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה משום דריסת הרגל ואף על פי שלא עירצה עמה: **ואלא**. רב כר"ע ס"ל והוו להו שני ישראלים אוסרין זה על זה הלכך אסר נכרי עלייהו למה לי משום נכרי ישראל פנימי לחודיה נמי אסר על חילון: **לעולם כר"א** **א**) משום הכי פנימי במקומו מותר וחילון אסור משום דריסת הרגל דפנימי כר"ע וכיון דאסר עליה הוו להו צחילונו שני ישראלים אוסרין זה על זה ומהני נכרי לצטול את עירובן אפילו עירבו ואי ליכא נכרי כי עירבו שרי: **דמיתסא נכרי**. להרוג את ישראל הדר עמו בצפנימית דסבר אחי ישראל דחיליהו ותצע ליה מיניה ולא מצינא למימר ליה נפק אזיל ליה לצראי דאמר לי אי הוה נפיק אלנא חזא ליה: **סן לחסד ויחסד עוד**. כי היכי דהתם אסור הכא נמי אסור: **איקלעו לההוא פוגדק**. דהוו דיירי ציה צההוא חצר תרי ישראלים וחד נכרי ששכר את דירתו מחצירו נכרי ואותו שצת לא היה שס אותו נכרי השוכר אלא נכרי המשכיר והיו יראים שמה יצא נכרי בשבת: **א**) **פוגדק**. יש צו חדרים פתוחין לחצר והאכסנאים נכנסים צהן ואוסרין זה על זה בשבת: **היכא דלא מצי מסליק ליה**. משכיר לשוכר עד זמנו: **לא סינעי קד**. דודאי [ללון] צרשותיה הוא ולא מצינן למיגר מיניה: **נשכור**. דספק דצריהס להקל: **דאסא נכרי צשצת**. דמאתמוול שפיר מנא לערוצי דיורין דישראל דהוו ציה משום דנכרי לא אסר עלייהו היכא דליתיה **א**) ולא עירבו מאתמוול ולא הוו (מצי) מטלטלי צחצר כי אתא נכרי אמרי מהו למיגר מיניה והדר נצטל רשות לגבי חד וההוא מיהו לישתרי להזיזא: **מה מבטל רשות אפילו צשצת**. כדתנן

צמתניתין **א**) צית הלל אומרים משתחשך כו':

לא דהוה המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה. דכיון דר"ה דלא הוי שוכר וכו' דרשב"ש א"ל וכו' אמרין לקמן: דף פ ע"א וכו' בתוספות שם ד"ה אתו לקמיה ו"ע:

מסורת הש"ס

א) ד"ה וזאת פ"ה ע"ש, ב) [מולין קו:]: א) [פסחים פג: ר"ה יד: כמותו ז. מ. קדושין עו. צ"ב קנה: ע"ז לח:]: ד) [לעיל נט: לקמן ע"ה.]: א) צ"ל ר' אלעאי, ו) [לקמן סט:]: ו) [וע"ע מוס' צ"מ פד. ד"ה אי הדרת ומוס' יצמות מ. ד"ה אחא], ח) [וע"י מוספות חולין ז]. ד"ה אמר רבה וכו' דר"ת עצמו חזר ודחה ראייה זו ועמ"ש במגילה מ. במוס' ד"ה טוסי'ה],

‏‏

תורה אור השלם

1. תן לחכם ויחכם עוד הודיע לצדיק ויוסף לקוח. משלי. ט. ט

‏‏

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה לעולם כר"א ב"י משום הכי: ב) ד"ה אקלעו וכו' שמה יצא הע"ג צשצת. לישנא אחרונה פוגדק יש צו: ג) ד"ה דאסא ע"ג וכו' היכא דליתיה וולא עירבו מאתמוול וולא הוו מטלטלי צחצר: ח) ח"ה ח"ה ו"ג כ"ה א"ל וכו' וכן מוכח בתוספ' דלא גרסי ליה גס כס"א מלאמי ח"ל דע"ג לא אסר עליהו וכו' דליתיה ועירבו מאתמוול והוי מצוי מטלטלי: ב) ח"ה ח"ה אקלעו וכו' וכו' נכרי אוסר דבריו ר' מאיר ר' יהודה אומר: ג) א"ה ואל"ג דכרי יוחנן לית ליה ההבא דבברי המיקל בעירוב דלגמרי קלמ': ו) ב"ד גבי ואת כל בית גדול שרק: א) ד"ה דלא וכו' אמרין לקמן. ג"כ דף ס"ו ע"א: ח) ב"ד צשצת לקמן. ג"כ פ' חלון דף פ ע"א:

‏‏

גליון הש"ס

גמ' א"ל תן לחכם ויחכם עוד. צדיק קיג ע"ב: ח"ה ד"ה דלא הוי שוכר וכו' דרשב"ש לקמן: דף פ ע"א וכו' בתוספות שם ד"ה אתו לקמיה ו"ע:

‏‏

מוסף רש"י

רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה. דכיון דר"ה דלא הוי שוכר וכו' דרשב"ש א"ל וכו' אמרין לקמן: דף פ ע"א וכו' בתוספות שם ד"ה אתו לקמיה ו"ע:

‏‏